

Stratégia rozvoja Obecného podniku lesov, spol. s r.o. Poniky

December 2015

Obsah

Stratégia rozvoja Obecného podniku lesov, spol. s r.o. Poniky..... 1

1. Úvod	3
1.1 Údaje o spoločnosti	3
1.2 Východisková situácia.....	3
1.3 Členenie spoločnosti.....	4
1.3.1 Členenie spoločnosti do 31.12.2015.	4
1.3.2 Členenie spoločnosti od 1.1.2016	4
2. Hlavné činnosti spoločnosti	4
2.1 Ťažbová činnosť.....	4
2.2 Náklady na výrobu drevných sortimentov	6
2.3 Náklady na dopravu dreva.....	7
2.4 Náklady na manipuláciu	7
2.5 Celkové priame náklady na výrobu drevných sortimentov	7
3 Pestovateľská činnosť.....	7
1.1 Náklady na pestovateľskú činnosť.....	7
1.2 Náklady na uhadzovanie haluziny	8
1.3 Náklady na zalesňovanie	8
1.4 Náklady na ochranu lesných kultúr proti burine	8
1.5 Náklady na ochranu lesných kultúr proti zveri	8
1.6 Náklady na prerezávky	8
1.7 Náklady na výsek nežiadúcich drevín	9
1.8 Náklady na ochranu lesa pred škodlivými činiteľmi	9
2. Obchod s drevom	9
3. Piliarska prevádzka.....	10
3.1 Východiskový stav	10
3.2 Riešenie straty a nastavenie výroby	12
4. Starostlivosť o iné ako lesné pozemky	13
4.1 Biele plochy	13
4.2 Poľnohospodárska pôda.....	13
5 Záver.....	13

1. Úvod

Dňa 16. marca 2015 boli na základe schválenia Obecným zastupiteľstvom vymenovaní Valným zhromaždením Obecného podniku lesov, spol. s r.o., Dolná 370 Poniky, IČO: 31 604 510 (ďalej OPL, spol. s r.o.) do funkcie konateľov tohto podniku Ing. Peter Matula a Ing. Juraj Piar.

Obidvaja konatelia prezentovali svoje ciele v oblasti riadenia, fungovania a rozvoja OPL, spol. s r.o. vedeniu obce a dozornej rade podniku. V tomto dokumente je zhrnutá ich stratégia po 6 mesiacoch od vymenovania do funkcie.

1.1 Údaje o spoločnosti

Obchodný názov:	Obecný podnik lesov, spol. s r.o.
IČO:	31 604 510
DIČ:	2020454832
IČ DPH:	SK2020454832
Zapísaný:	OR OS Banská Bystrica, oddiel Sro, vl. č. 1865/S
Sídlo:	Dolná ulica 370, 976 33 Poniky
Telefón:	048/419 37 37, e-mail: info@pilaponiky.sk
Právna forma:	spoločnosť s ručením obmedzeným
Dátum vzniku:	13.04.1994
Základné imanie:	6.639 Eur
Spoločníci:	100 % Obec Poniky
Štatutárny orgán:	konatelia: Ing. Peter Matula, Ing. Juraj Piar

OPL, spol. s r.o. Poniky v súčasnosti obhospodaruje lesný majetok obce Poniky o rozlohe 1 904,92 ha, do roku 2015 obhospodarovala aj lesný majetok Rímsko-katolíckej cirkvi Poniky a prevádzkuje piliarsku výrobu.

V drevinovom zložení prevládajú ihličnaté lesy, najväčšie zastúpenie má smrek 54,6 % a jedľa 27,3 %, borovica má zastúpenie 2,7 % a smrekovec 1 %. Z listnatých drevín má najväčšie zastúpenie buk 9,8 %, v malom množstve javor 1,9 %, hrab, dub 0,9 %, osika 0,5 %, breza 0,3 % a ostatné listnaté dreviny 0,2 %.

1.2 Východisková situácia

Pred nástupom do funkcie boli konatelia členmi skupiny pre audit spoločnosti OPL, spol. s r.o., pričom v správe po vykonaní auditu sa konštatovali nedostatky hlavne v obchodnej činnosti výrobkov z piliarskej prevádzky, ktorá bola zanedbaná. Tieto nedostatky spolu s nedodržiavaním a nezavedením technologických procesov a procesov v riadení spôsobovali stratu piliarskej prevádzky, nehospodárnosť v nakladaní s drevnou hmotou a v dopravných službách. Odstránenie týchto nedostatkov, vízia zlepšenia fungovania lesného hospodárstva a možnosť vytvorenia nového hospodárskeho strediska určeného na starostlivosť o iné ako lesné pozemky, boli hlavným predmetom činnosti konateľov od nástupu do funkcie (16.3.2015). Z poznatkov, dotazníkového prieskumu v obci a benchmarku s inými podnikmi – obhospodarovateľmi lesa a výrobcami piliarskych výrobkov bolo vychádzané pri spracovaní tejto stratégie v strednodobom horizonte.

1.3 Členenie spoločnosti

1.3.1 Členenie spoločnosti do 31.12.2015.

OPL, spol s r.o. mala ku koncu roka 2015 zavedené 3 hospodárske strediská (HS):

HS 11 – Les

HS 12 – Piliarska prevádzka

HS 13 – Cirkevné lesy

Vzhľadom na to, že k 31.12. 2015 OPL, spol. s r.o. prestala spravovať cirkevné lesy, HS 13 zaniklo. Na základe výpovede nájomnej zmluvy č. 1/2005 zo dňa 1.1.2005, uzavretej v zmysle Občianskeho zákonníka č. 40/ 1964 boli dňa 15.12.2015 odovzdané lesné pozemky a na nich sa nachádzajúce lesné porasty, Rímskokatolíckej cirkvi, Farnosť Poniky

1.3.2 Členenie spoločnosti od 1.1.2016

HS 11 – Les

HS 12 – Piliarska prevádzka

HS 15 –Doprava

Od 1.1.2016 vznikne nové stredisko – doprava, ktoré bude spravovať nákladný automobil MAN.

2. Hlavné činnosti spoločnosti

Historicky boli lesy obce Poniky využívané ako zdroj pre rozvoj a obživu. V čase socializmu boli ponické lesy spravované štátom, po roku 1993 boli získané od štátu späť pre obec a začali byť spravované spoločnosťou OPL, spol s r.o.. Výnos z hospodárenie z tohto majetku nebol dostatočným prínosom pre obec a jej rozvoj. Cieľom spoločnosti je hospodáriť tak, aby spoločnosť majiteľovi a jedinému spoločníkovi – obci Poniky priniesla počas nasledujúceho obdobia maximalizovaný zisk na zveľadenie a rozvoj obce. Vychádzajúc z tohto cieľa je postavený tento strategický zámer na obdobie troch rokov, pričom vytvára predpoklady aj na dlhodobý rozvoj.

2.1 Ťažbová činnosť

Základnou činnosťou OPL, spol. s r.o. je ťažba dreva. Celková ťažba dreva stanovená LHP na roky 2010-2019 je 164 711 m³. Z toho ťažba ihličnatých drevín 150 668 m³ (91%) a ťažba listnatých drevín 14 043 m³ (9%) z celkovej ťažby.

Tabuľka 1: Ťažba dreva LC, OL Poniky, predpis podľa PSL 2010-2019

Lesný úsek	Ťažba			
	Predrubná úmyselná do 50 rokov	Predrubná úmyselná nad 50 rokov	Obnovná úmyselná	Spolu
Bukovina	1 321	4 262	73 994	80 065
Budislava	1 820	6 565	59 619	67 516
Farská hora	225	670	16 235	17 130
Spolu	3 366	11 497	149 848	164 711

Od začiatku decénia, do konca roku 2015 bolo vyťažených 95 482 m³, z toho náhodná (kalamitná) ťažba predstavuje až 53673 m³ (56%) celkovej vyťaženej hmoty. Podiel náhodných ťažieb v minulých rokoch výrazne ovplyvnil podiel úmyselných rubných ťažieb v zrelých porastoch. Skutočnosť je uvedená v tabuľke 2.

Tabuľka 2: Ťažba dreva LC, OL Poniky, vykonaná 2010-2015

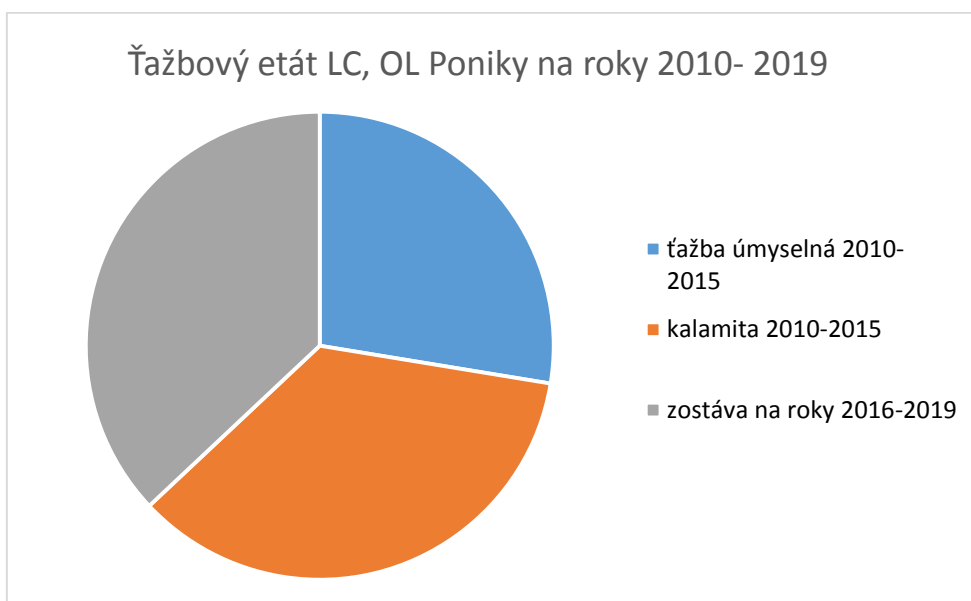
Ťažba					
Lesný úsek	Predrubná úmyselná do 50 rokov	Predrubná úmyselná nad 50 rokov	Obnovná úmyselná	Ťažba náhodná	Ťažba spolu
Bukovina	621	2 812	21 463	12 821	37 717
Budislava	462	4 273	15 752	33 296	53 783
Farská hora	0	0	438	6 355	6 793
Spolu	1 083	7 085	37 653	52 472	98 293

Kalamita postihla aj výraznú časť mladých predrubných porastov, pričom staré zostali. Takéto porasty začínajú chradnúť, rozpadáť sa, objavuje sa vo veľkej miere hniloba ekonomické zhodnotenie takéhoto dreva výrazne klesá.

Preto orgány spoločnosti odsúhlasili pre rok 2015 ťažiť 15 000 m³, aj keď pôvodne (predchádzajúce orgány spoločnosti) postavili plán na 11 000 m³. Z ekonomických, ale aj z dôvodu zdravotného stavu lesa by bolo vhodné ťažiť do konca decénia každoročne maximum t. j. 14 000 m³ drevnej hmoty. Dôvodom sú už spomínané prestarnuté rubné porasty. Pri vzniku kalamitných situácií v zmysle zákona o lesoch č. 326/2005 je nutné urýchlene spracovať napadnuté drevo ako náhodnú ťažbu z dôvodu šírenia sa škodlivých činiteľov a využitia odumretej, alebo odumierajúcej drevnej hmoty.

Objem ťažby stanovený LHP je aj maximálny objem, ktorý sa môže vyťažiť v Lesnom celku Obecne lesy Poniky v priebehu daného decénia. V roku 2015 bolo vyťažené 14 800 m³, na roky 2016-2019 zostáva ťažiť 56 081 m³ dreva t.j. 38% z celkového decenálneho etátu.

Grafč.1: Podiel ťažieb na OPL Poniky

Tabuľka 3: Ťažba dreva LC, OL Poniky, zostatok na roky 2016-2019

Lesný úsek	Ťažba			Spolu
	Predrubná úmyselná do 50 rokov	Predrubná úmyselná nad 50 rokov	Obnovná úmyselná	
Bukovina	700	1450	40 198	42 348
Budislava	1358	2292	10 083	13 733
Spolu	2 058	3 742	50 281	56 081

2.2 Náklady na výrobu drevných sortimentov

Výroba drevných sortimentov pozostáva zo samotnej ťažby, približovania, rozrezania na odvozné dĺžky, manipulácie na jednotlivé sortimenty a odvozu. Približne do roku 2006 výrobu dreva zabezpečovali vlastní zamestnanci spoločnosti. V súčasnosti ťažbu dreva, približovanie a rozrezanie na odvozné dĺžky vykonávajú pre OPL, spol. s r. o. externí dodávatelia, ktorí boli vyberaní priamym zadáním do mája 2015. Priemerné náklady na ťažbu, približovanie a manipuláciu 1m³ dreva v minulosti predstavovali viac ako 13,80 €, V máji 2015 prebehlo verejné obstarávanie na ťažbové práce, kde sa zlúčili jednotlivé výkony pod jeden výkon a to „123“ výroba SKM (surových kmeňov) na odvoznom mieste.

Pre ťažbové práce na rok 2016 bolo vypísané verejné obstarávanie na dva výrobné celky, LO Bukovina a LO Budislava. Predpokladá sa zjednodušenie procesov pri zadávaní ťažbových činností na jednotlivé porasty, prácu v lese manipuláciu dreva a sortimentáciu na odvoznom mieste. Z dôvodov presnej evidencie vyťaženej drevenej hmoty bude zavedená elektronická evidencia dreva, kde do 24 hod po vyťažení bude zaevidované množstvo skladových zásob dreva. Zásoby sa budú evidovať za každý lesný obvod (LO) na stanovených 42 odvozných miestach.

Tabuľka 4: Predpokladané náklady na ťažbu lesa OPL Poniky 2016

Lesný obvod	Ťažba m ³	Predpokladaná hodnota zákazky pre VO za 1m ³	Cena spolu
Bukovina	7 400	11,78	87 170
Budislava	6 367	11,25	71 540
spolu:	13 767	11,53	158 710

Posledné roky decenálneho plánu zostalo na ťažbu mnoho prebierkových porastov, kde sa používajú kone a priemerná cena u väčších obhospodarovateľov lesov (Lesy SR, VLM, TUZVO ap.) v prebierkach do 50 rokov je 25 €/m³, v prebierkach nad 50 rokov je 14 €/m³. V extrémnych terénoch a okolo vodných zdrojov, je pri ťažbe potrebné používať lanovkové technológie, ktoré sú taktiež nákladnejšie, cena sa pohybuje okolo 15-25 €/m³, v kalamitných ťažbách v predrubných porastoch je cena podobná. Do plánov ťažieb budú postupne zaraďované aj tieto porasty v rozsahu 20 -30% objemu ťažby tak, aby priemerné náklady predpokladanej hodnoty zákazky na výrobu 1m³ SKM v budúcnosti nepresiahli 11,50 €. Táto suma je vypočítaná podľa skutočných podmienok s použitím výkonových noriem pre ťažbu dreva.

Strategickým cieľom je sledovať a porovnávať dosahované jednotkové náklady významnými obhospodarovateľmi lesa, ako LSR, VLM a údajmi z NLC.

2.3 Náklady na dopravu dreva

Náklady na dopravu 1m³ vyťaženého dreva do roku 2015 boli od 3,5 do 5 €.

Od 1.1. 2016 je zavedené stredisko doprava, aby bolo možné efektívnejšie využívať dopravný prostriedok – nákladné auto MAN TGS a sledovať všetky náklady spojené s prevádzkou tohto prostriedku a výnosy vygenerované zo služieb za dopravu. Prostriedok bude využívaný na dovoz dreva na piliarsku prevádzku OPL, spol s r.o., pričom vnútropodnikovou faktúrou sa piliarskej prevádzke vyúčtujú služby prepravy, ďalej na odvoz vlastného dreva zákazníkom, ktorí kupujú od OPL, spol. s r.o. vyrobené produkty a bude poskytovať služby dopravy pre občanov a externých zákazníkov. Zákazníkom sa budú fakturovať bežné trhové ceny.

Strategickým cieľom je využívať dopravný prostriedok tak, aby generoval podniku primeraný zisk.

2.4 Náklady na manipuláciu

Do konca roka 2015 vykonávali manipuláciu SKM na jednotlivé sortimenty pracovníci expedičného skladu. Náklady na 1 m³ manipulácie sa pohybovali od 3,50 do 4,20 €.

K 31.1. 2016 bol zrušený expedičný sklad manipuláciu drevnej hmoty a prípravu pre sortimentáciu budú vykonávať dodávatelia ťažobných prác priamo v lese. Zmenená bude technológia predaja dreva externým odberateľom z odvozných miest v lese v dĺžkach, združených výrezoch, alebo samostatných výrezoch podľa požadovaných sortimentov.

Manipulácia na sklade piliarskej prevádzky bude pozostávať z rozrezania kmeňov na požadované dĺžky.

Strategickým cieľom je zníženie nákladov na manipuláciu 1 m³ pod 2 €.

2.5 Celkové priame náklady na výrobu drevných sortimentov

Celkové priame náklady na komplexnú výrobu 1m³ drevných sortimentov, vrátane dopravy na ES pred rokom 2015 to bolo viac ako 23€/m³za. V roku 2015 boli náklady znížené na 18,68 €/m³

Strategickým cieľom je dosiahnuť priame náklady na výrobu a prepravu dreva do 15 €/m³.

3 Pestovateľská činnosť

Pestovateľská činnosť sa zameriava na usmerňovanie prírodných procesov a využitie prírodného potenciálu lesných stanovišť. Po vykonaní ťažby, či už obnovnej úmyselnej, alebo kalamitnej väčšinou vznikajú voľné plochy (holiny) ktoré je nutné zalesniť a vypestovať na nich následný lesný porast. V prípade úmyselných obnovných ťažieb sa využíva prirodzené zmladenie, tak že sa jednotlivé východiská ťažby umiestňujú na miesta, kde sa už takéto zmladenie nachádza.

3.1 Náklady na pestovateľskú činnosť

Do roku 2015 sa náklady na pestovanie lesa pohybovali v priemere od 77 000 – 84 000 €/rok. V roku 2014-2015 bol realizovaný projekt pestovateľských prác financovaný z Programu rozvoja vidieka 2007-2013. Projekt bol úspešný a Pôdohospodárska platobná agentúra prefinancovala práce v plnej výške - 83 713.€. Peniaze boli využité na obnovu a zabezpečenie kalamitných plôch po kalamite Žofia z roku 2013. Plán na rok 2016 je 51 000 € (vstup do VO). Do konca decénia pokiaľ, nenastane nepredvídaná (kalamitná) situácia náklady na pestovateľskú činnosť, tým že budeme ťažiť v zrelých porastoch s maximálnym prirodzeným zmladením nepresiahnu stanovených 51 000 € ročne. V roku 2015 bola podaná žiadosť o NFP na výsadbu plôch postihnutých kalamitou pre roky 2016 až 2018. V prípade úspešnosti projektu OPL, spol s r. o. dostane na zveladenie kalamitných plôch viac ako 233 000 €. Každoročne pribúdajú plochy po kalamitných ťažbách, preto je potrebné vytvárať finančné rezervy na výsadbu a zabezpečenie následných lesných porastov. Tieto rezervy sa budú rozpúšťať každoročne na základe lesopestovateľských plánov.

Strategickým cieľom podniku je udržať náklady na lesopestovateľské činnosti do 51 000 € ročne.

3.2 Náklady na uhadzovanie haluziny

Do roku 2015 platila OPL, spol. s r.o. Poniky 1€ externej firme za zber a odvoz haluziny na výrobu drevnej štiepky a súčasne náklady na uhadzovanie prekročovali 12000 € ročne. Zmenou technologických procesov a zmluvou s inou firmou OPL, spol. s r.o. dostáva za túto surovinu 2€ za tonu. Sú však plochy, na ktoré sa vývozná súprava nedostane a tam je potrebné douhadzovať haluzinu ručne. Cena v uhadzovaní sa odvíja od ťažby 1m³ dreva, v súčasnosti je na úrovni 1,16 €. Čím viac haluziny po ťažbe sa vyvezie (predá), tým menšie sú náklady na uhadzovanie.

Strategickým cieľom. OPL Poniky je pokračovať v zhodnocovaní haluziny a optimalizáciou technológií znížiť náklady na uhadzovanie. a zároveň maximálne zvýšiť zhodnotenie biomasy.

3.3 Náklady na zalesňovanie

Obnova lesa je najdôležitejší výkon v lesnom hospodárstve. Zalesnenie holiny po ťažbe dreva musí prebehnúť do dvoch rokov od jej vzniku. Plocha vzniknutých holín je závislá od viacerých faktorov. Pokiaľ sa ťaží podľa plánov, zalesňuje sa max. polovica vzniknutých ťažbových plôch, ale ak sa spracúva kalamita ťažbové plochy (holiny) vznikajú aj na takých miestach, kde sa musí zalesňovať naplno (chýba prirodzené zmladenie).

Do roku 2015 cena zalesňovania dosahovala 34 – 35-tisíc €/rok. Náklady na zalesňovanie sa delia na cenu práce (zalesňovania) a cenu sadbového materiálu (sadeníc). V súčasnosti je cena zalesňovania na úrovni 26 000 € spolu so sadbovým materiálom. Na rok 2016 sú náklady pri ploche 16,30 ha na úrovni necelých 15 000 €.

Strategickým cieľom je vyberať na ťažbu rubné porasty s prirodzeným zmladením naplno ho využívať, podporovať a tým náklady na zalesňovanie znižovať.

3.4 Náklady na ochranu lesných kultúr proti burine

V minulosti vyžíňanie buriny OPL, spol. s r.o. preferovali celoplošne, to znamená, vyžíňanie sa vykonávalo na celej ťažbovej ploche, bez rozdielu, aj tam kde už boli sadenice odrastené, alebo kde bolo prirodzené zmladenie bez buriny.

Do roku 2015 priemerné náklady na tento výkon boli viac ako 17 000 €.

Strategickým cieľom je znížiť náklady na vyžíňanie pod hranicu 9 000€/rok pri nezmenenej výške ťažby.

3.5 Náklady na ochranu lesných kultúr proti zveri

Takzvané okrúcanie, alebo náter repelentami proti odhryzu terminálnych výhonkov sa skladá tiež z dvoch položiek, a to cena práce a cena repelentu.

Do roku 2015 cena práce a repelentu dosahovala v priemere 16 000 €.

Je vedecky dokázané, že zver ohrýza v poraste hlavne nepôvodné dreviny(vysadené) a prirodzené zmladenie si viac menej nevšímá, preto sa budeme pri nátere zameriavať na vysadené stromky . Náklady na túto činnosť sa plánujú na úrovni do 10 000 €/rok. Cieľ

Strategickým cieľom je dosiahnuť náklady na ochranu lesných kultúr proti zveri do 10 000 €/rok.

3.6 Náklady na prerezávky

Plocha prerezávok podľa PSL na desať rokov bola stanovená na 278,30 ha. Bilancované ročné úlohy v prerezávkach predstavujú 27,83 ha.

Do roku 2015 boli náklady na prerezávky viac ako 6 000 €/rok.

Strategickým cieľom je naďalej vykonávať prerezávky podľa plánov, ale náklady udržiavať na úrovni do 4 500 € ročne.

3.7 Náklady na výsek nežiadúcich drevín

Rozsah výsekov je závislý od ťažieb po ktorých vznikajú holiny. Výseky sa vykonávajú vtedy, keď sa vegetácia (nežiadúce dreviny a kry) nedá odstrániť vyžínaním.

Do roku 2015 dosahovali náklady na tento výkon cca 4000 €, v súčasnosti sú na úrovni 3500 €. **Strategickým cieľom je neprekročiť náklady na výsek nežiadúcich drevín do 2 000 € za rok a to sústredením sa na plochy, ktoré je skutočne potrebné vysekať.**

3.8 Náklady na ochranu lesa pred škodlivými činiteľmi

Ochrana lesa pred rôznymi biotickými, abiotickými a antropogénnymi činiteľmi si tiež zasluhuje osobitnú pozornosť. Na tieto výkony sa plánuje ročne vyčleniť cca 3 000 €. Sem spadajú hlavne lapače proti podkôrnemu hmyzu, ochrana proti požiarom, ochrana proti krádežiam a vandalizmu (hlavne služby mimo pracovných dní). V roku 2016 plánujeme vybudovať na lesných cestách patriacich obci Poniky závary, odhadovaná investícia je 20 000 €.

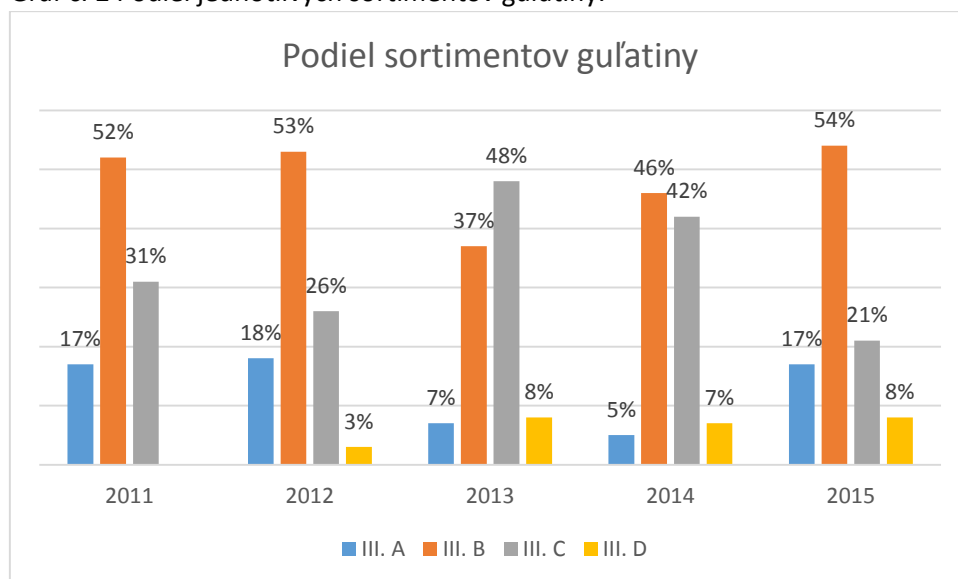
Strategickým cieľom OPL Poniky je zabezpečiť ochranu lesa a tým aj majetku obce.

4 Obchod s drevom

Do roku 2015 cena dreva kolísala, pred kalamitou (Žofia 2013) bola v priemere 62 €/m³, po kalamite klesla v priemere na 55,64. Nový cenník dreva bol vydaný v máji 2015, priemerné speňaženie dreva v roku 2015 dosiahlo 59,19€/m³. Ako vyplýva z grafu č.2, cena dreva stúpa aj vplyvom lepšieho zatriedovania do kvalitatívnych tried. Na speňaženie negatívne vplyva ťažba z výchovných, kalamitných, ale aj z ťažieb v prestarnutých porastoch.

Strategickým cieľom je sledovať agilnejšie reagovať na pohyb cien dreva na trhu. Prísnejšia kontrola dodržiavania zatriedovania dreva do kvalitatívnych tried, zavedenie elektronickej evidencie dreva od 1.1 2016, dôsledná manipulácia a častá kontrola pri odvoze, ktorá pomôže dosiahnuť speňaženie 1m³ vysoko presahujúce 60 €.

Graf č. 2 Podiel jednotlivých sortimentov guľatiny.

5 Piliarska prevádzka

5.2 Východiskový stav

OPL, spol. s r.o. prevádzkuje od roku 1996 pilarsku prevádzku. V účtovníctve je vedená ako samostatné hospodárske stredisko „12“. Piliarska prevádzka spracováva prevažne drevinu Smrek (Sm) a Jedľu (Jd).

Hlavným piliarskym zariadením je rámová píla Esterer LSH 700, na ktorú nadväzuje skracovacia a omietacia píla. Prevádzka je ďalej vybavená viackotúčovou rozmietacou pilou Mebor a doplnkovým zariadením je jednokotúčová píla FLS 2000. Dávkovanie do pilnice je zabezpečené teleskopickým manipulátorom.

Rezivo popílené na v prevádzke OPL, spol s r.o. je prevažne stavebné rezivo triedy C24. Podnik sa orientuje najmä na zákazníkov zo stavebného sektora (predaj do veľkoobchodných skladov alebo priamo koncovým zákazníkom). Na výrobu stavebného reziva sa používajú piliarske výrezy triedy 3B, 3C. Doplnkovým sortimentom sú komponenty na výrobu drevostavieb a profily KVH z triedy 3A, alebo paletové prírezy z triedy 3D a výberu z vlákničky, resp. sezónne pílenie listnatého dreva. Piliarska prevádzka – HS 12 získava drevo od HS 11 vnútropodnikovým predajom za cenníkové ceny. Roky sa vedie diskusia o efektívnosti piliarskej prevádzky, o jej finančnom a sociálnom prínose.

Tabuľka 5: Hospodárske výsledky piliarskej prevádzky za obdobie ostatných 6 rokov

Dátum	HS 12 Píla
31.12.2015	-39 209
31.12.2014	-52 066
31.12.2013	-146 108
31.12.2012	-109 355
31.12.2011	-72 249
31.12.2010	-11 077
31.12.2009	5 444
Spolu	-424 620

Strata je spôsobená predovšetkým nedodržaním technologických procesov, neefektívnou výrobou, zaužívaným spôsobom pílenia – tzv. spiatkovaním (dvojité chod rámovou pilou u všetkých výrobkov), nízkym smenovým porezom okolo 20 m³ guľatiny za smenu a zlou koordináciou prípravy vstupnej suroviny.

Rámová píla – gátor ESTERER LSH 700, ktorá je hlavný piliarsky stroj v prevádzke OPL spol. s r.o. má optimálnu kapacitu porezu okolo 40 m³ guľatiny za smenu a technologickú kapacitu 60 m³.

Tabuľka 6: Náklady na spracovanie 1 m³ guľatiny

Celkový náklad na spracovanie 1 m ³ guľatiny	111,33	100,00%
Náklad na nákup 1 m ³ guľatiny	68,23	61,29%
Náklad na popílenie mimo nákupu	43,10	38,71%
Mzdové a sociálne náklady na 1 m ³ guľatiny	24,07	21,62%
Energia a údržba na 1 m ³ guľatiny	2,65	2,38%
Odpis IM na 1 m ³ guľatiny	7,31	6,57%

Tabuľka 7: Priemerná štruktúra nákladov v roku 2015:

Spotreba materiálu	16 971	3,91%
Spotreba energie, vody	10 338	2,38%
Opravy a údržba	7 528	1,73%
Cestovné	14	0,00%
Reprezentačné	98	0,02%
Ostatné služby	7 467	1,72%
Mzdové náklady	66 885	15,41%
Sociálne poistenie	22 506	5,19%
Sociálne náklady	4 445	1,02%
Dane, poplatky, opravné pol.	51	0,01%
Ostatné prev.náklady	2 569	0,59%
Odpisy IM	28 501	6,57%
Finančné náklady	621	0,14%
Guľatina na porez	265 973	61,29%
Spolu	433 969	100,00%

Tabuľka 8: Predajná cena

Sortiment	Predajná cena za m ³ v roku 2015
Stredové rezivo	176,7
Stredové rezivo 6 m +	203,83
Bočné rezivo	123,3
Ostatné rezivo	94
Odrezký	36
Piliny	2,53
Priemer na m ³	106,06

Tabuľka 9: Priemerná výťažnosť:

Sortiment	Výťažnosť v roku 2015	Výťažnosť v roku 2014
Stredové rezivo	34,17%	38,20%
Stredové rezivo 6 m +	1,61%	1,10%
Bočné rezivo	21,48%	23,69%
Ostatné rezivo	4,61%	1,00%
Odrezký	17,23%	18,50%
Piliny	19,34%	17,51%
Priemer na m ³	100,00%	100,00%

Ako je vidieť z uvedených tabuliek, priemerná predajná cena sortimentu je 104,06 €/m³, priemerný náklad na popílenie spolu s nákupom je 111,33 €/m³. Popílením 1 m³ píce generoval v roku 2015 stratu približne 7,3 €. Výťažnosť stredového a bočného reziva v roku 2015 na úrovni 57% je malá. Dôvodom

boli zle koordinované procesy pri výbere guľatiny, neefektívne plánovanie a pílenie sortimentov v malých sériách.

5.3 Riešenie straty a nastavenie výroby

Na udržanie prevádzky a hospodárenie so ziskom, je potrebné dodržiavať nasledovné zásady:

Zvýšenie porezu na 500 m³/mesiac

Do roku 2015 bol priemerný mesačný porez pri jednej smene približne 200 m³. V roku 2015 sa podarilo zvýšiť priemerný mesačný porez pri jednej smene na 330 m³, pričom boli aj mesiace, kde bol porez vyšší ako 420 m³. Po zavedení manipulácie dreva v lese bude na piliarsku prevádzku prichádzať len drevo vyšších hrúbkových stupňov vhodné na popílenie podľa objednávok. **Strategickým cieľom je koordinácia dodávok hrubšieho dreva a optimalizáciou rýchlostí na rámovej píle tak, aby smenový porez bol aspoň 500 m³/mesiac pri jednosmennej prevádzke**

Maximalizácia výťažnosti stredového a bočného reziva nad 62 %

V prvých rokoch po otvorení piliarskej prevádzky sa dosahovala výťažnosť stredového a bočného reziva nad 68 %. Dôvodom bola výroba hrubšieho stredového reziva rovnakých rozmerov, ktoré vyžadoval maďarský trh. Po zavedení eura a kríze z roku 2008 nebolo slovenské rezivo na tomto trhu konkurencieschopné a na prevádzke OPL, spol. s r.o. sa pílili prevažne krovy. Pri krovoch je potrebné pripraviť mnoho rozmerov reziva, čo pri malých sériách znižuje výťažnosť a skracuje čas na pílenie v dôsledku častej zmeny nastavenia pílových listov. Prevádzka je schopná pri súčasných predajných cenách reziva a nákladoch byť zisková, ak je výťažnosť stredového a bočného reziva nad 60%. **Strategickým cieľom je píliť rezivo vo väčších sériách pre viacero zákazníkov a nastavovať, sledovať a vyhodnocovať výťažnosť stredového a bočného reziva na dennej báze s cieľom dostať sa nad 62%**

Lepšie zatried'ovanie a úprava dosák z kategórie MIX do FIX

Do roku 2015 sa nekládol špeciálny dôraz na triedenie dosák. Predajná cena vytriedených dosák podľa šírky je o 17% vyššia ako nevytriedených. **Cieľom je maximalizácia triedenia dosák podľa šírky.**

Obmedzenie spiatkovania priziem hrúbky do 12 cm a efektívne využívanie rozmietacej pily

Do roku 2015 sa takmer všetky výrobky finalizovali na rámovej píle – gátri, čo vyžadovalo dvojnásobný chod dreva gátrom pri všetkých výrobkoch a následnom znížení celkového porezu. Trh v súčasnosti vyžaduje rezivo, ktoré je omietané aspoň z dvoch strán. **Strategickým cieľom je optimalizácia využitia strojového vybavenia piliarskej prevádzky.**

Optimalizácia rozmiestnenia strojov v hale na adjustáciu reziva – V roku 2013 bola zakúpená jednokotúčová rozmietacia píla FLS 2000, ktorá bola umiestnená pri vstupnej bráne, čo zabraňovalo prístup k finálnym výrobkom priamo manipulátorom. Výrobky sa museli pracne premiestňovať žeriavom ponad pílu FLS, čo bolo jednak neefektívne a aj nebezpečné. Píla FLS 200 bude presunutá do prístrešku vedľa haly, pričom bude zachovaná jej funkčnosť a využitie hlavne na úpravu dosiek a uvoľní sa priestor pre obsluhu rozmietacej pily a odber finálnych výrobkov teleskopickým manipulátorom. Optimalizácia rozmiestnenia a využitia strojov prispeje k efektívnejšej výrobe.

Sledovať trh s drevom u iných subjektov – V prvej dekáde fungovania piliarskej prevádzky boli predajné ceny dreva na piliarsku prevádzku z HS 11 umelo znižované, aby piliarska prevádzka dosahovala zisk. V súčasnosti piliarska prevádzka nakupuje drevo z HS 11 za cenníkové ceny, ako iné pily. Na trhu sa dá kúpiť aj lacnejšie drevo, ako je predajná cena na HS 11.

Strategickým cieľom je nakupovať drevo požadovanej akosti čo najlacnejšie

Dodržiavaním uvedených zásad predpokladáme hospodárenie so ziskom. Ak napriek uvedeným zásadám nebude piliarska prevádzka do 30.6. 2016 hospodáriť v čiernych číslach, bude ekonomicky výhodnejšie piliarsku činnosť utlmiť resp. piliarsku prevádzku prenajať.

6 Starostlivosť o iné ako lesné pozemky

Obec Poniky vlastní aj iné ako lesné pozemky a to predovšetkým trvalé trávnaté porasty a ornú pôdu, ktoré sú momentálne prenajaté podnikateľom v poľnohospodárskej výrobe ako aj poľnohospodárske pozemky, ktoré majú charakter lesa, tzv. biele plochy.

6.2 Biele plochy

Pri obnove lesohospodárskeho plánu v roku 2019 je potrebné poľnohospodárske pozemky obce, ktoré sú porastené lesnými drevinami (spĺňajú charakter lesa) preklasifikovať na lesné plochy a spravovať ich ako ostatné lesné pozemky na základe zákona o lesoch. Je potrebné podrobne mapovať kataster obce Poniky s využitím GPS a GIS technológií tak, aby bolo jasné kde sa biele plochy nachádzajú.

Strategickým cieľom je do roku 2019 pripraviť zoznam bielych plôch.

6.3 Poľnohospodárska pôda

Orná pôda alebo trvalé trávnaté porasty vo vlastníctve obce sú v súčasnosti prenajaté subjektom podnikajúcim v poľnohospodárstve, pričom väčšina zmlúv je uzavretých na dobu určitú. Výška nájmu sa pohybuje od 7 do 10 EUR/ha. Nájom na takejto úrovni je nízky, optimálna výška nájmu je 30 a viac EUR/ha. Pred uzavretím nových nájomných zmlúv prebieha verejno-obchodná súťaž na prenájom pozemkov na ďalšie hospodárenie.

Obecný podnik lesov, spol. s r.o. môže rozšíriť svoju činnosť o hospodárenie na iných ako lesných pozemkoch v prípade, že Obec Poniky neuzavrie nájomné zmluvy s inými subjektmi podnikajúcimi v poľnohospodárstve. Hlavným aspektom je možnosť získania dotácie za obhospodarovanie pozemkov, ktorá sa pohybuje rádovo v stovkách EUR za ha, v závislosti od spôsobu hospodárenia, biotopu atď. Takisto, ako v prípade bielych plôch, aj pri poľnohospodárskej pôde je potrebné mapovať kataster obce s využitím GPS a GIS technológií.

5 Záver

Ako je uvedené v kapitole 2 Hlavné činnosti spoločnosti do roku 2015, výnosy z hospodárenia z tohto majetku neboli dostatočným prínosom pre obec. V roku 2015 sa začali zavádzať nové procesy pri riadení podniku, ako napr. elektronická evidencia dreva - EVD, oprava inžinierskych sietí, kontrola spotreby PHM. OPL, spol s r.o. nebude hospodáriť v cirkevných lesoch, kde bolo hospodárenie v ostatných rokoch stratové. Oproti predchádzajúcim rokom sa znížila strata piliarskej prevádzky, hlavne v dôsledku aktívneho vyhľadávania zákazníkov, tvorbe výrobného plánu a následnej efektívnejšej práce.

V mesiaci január 2016 prebehne reorganizácia strediska 11 – k 31.1. 2016 zanikne expedičný sklad. Drevo vyťažené v roku 2016 bude označené plastovými štítkami a elektronicky zaevidované v systéme EVD bude odpredané priamo zákazníkom, alebo na piliarsku prevádzku.

Zavedením týchto procesov predpokladáme v nasledujúcich rokoch pri ťažbe 14.000 m³/r generovanie efektívneho výnosu cca 400.000 EUR/r a viac, čo predstavuje min. 28,5 €/m³ pre spoločníka.

Sú zadefinované nasledovné strategické ciele:

- sledovať a porovnávať dosahované jednotkové náklady významnými obhospodarovateľmi lesa, ako LSR, VLM a údajmi z NLC
- využívať dopravný prostriedok tak, aby generoval podniku primeraný zisk
- zníženie nákladov na manipuláciu 1 m³ pod 2 €.
- dosiahnuť priame náklady na výrobu a prepravu dreva do 15 €/m³.
- udržať náklady na lesopestovateľské činnosti do 50 000 €.
- pokračovať v zhodnocovaní haluziny a optimalizáciou technológie znížiť náklady na uhadzovanie a zároveň maximálne zvýšiť zhodnotenie biomasy
- vyberať na ťažbu rubné porasty s prirodzeným zmladením naplno ho využívať, podporovať a tým náklady na zalesňovanie znižovať
- znížiť náklady na vyžínanie pod hranicu 9 000€/rok pri nezmenenej výške ťažby
- dosiahnuť náklady na ochranu lesných kultúr proti zveri do 10 000 €/rok
- naďalej vykonávať prerezávky podľa plánov, ale náklady udržiavať na úrovni do 4 500 € ročne
- neprekročiť náklady na výsek nežiadúcich drevín do 2 000 € za rok a to sústredením sa na plochy, ktoré je skutočne potrebné vysekať
- zabezpečiť ochranu lesa a tým aj majetku obce
- sledovať a agilnejšie reagovať na pohyb cien dreva na trhu
- koordinovať dodávky hrubšieho dreva a optimalizáciou rýchlostí na rámovej píle tak, aby smenový porez bol aspoň 500 m³/mesiac pri jednosmennej prevádzke
- píliť rezivo vo väčších sériách pre viacero zákazníkov a nastavovať, sledovať a vyhodnocovať výťažnosť stredového a bočného reziva na dennej báze s cieľom dostať sa nad 62%
- optimalizácia využitia strojového vybavenia piliarskej prevádzky
- nakupovať drevo požadovanej akosti čo najlacnejšie
- do roku 2019 pripraviť zoznam „bielych plôch“ vo vlastníctve obce, ktoré sú vhodné na prevod do LPF